

E. O.

100-lecie de Ferrantiego w londyńskim Muzeum Nauki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/3-4, 460

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

toniego Rehmana, Karola Benoniego, Rudolfa Zubera, Józefa Siemiradzkiego. Nie mogą być one jedynym materiałem do oceny rozwoju wspomnianych dyscyplin w uczelniach galicyjskich, stanowią jednak dla niej ważną podstawę, tym bardziej, że oświetlają nie tylko sylwetki uczonych, ale także ówczesne warunki i stosunki polityczne (np. sprawa kontaktów między Polem i Goslarem).

Do dziejów kartografii obszaru Galicji znakomita większość materiałów źródłowych znajduje się właśnie w Wiedniu. Kriegsarchiv² posiada materiały najwcześniejszej austriackiej, tzw. cywilnej triangulacji tego obszaru (Liesganiga), wykonanej bezpośrednio po pierwszym rozbiore, pierwszej wojskowej, tzw. józefińskiej, triangulacji z lat 1775—1783 (płka Miega) oraz triangulacji obszaru zajętego w trzecim rozbiore Polski, przeprowadzonej pod kierunkiem barona Metzburga w latach 1796—1799 i majora Heldensfelda w latach 1801—1804. Bezczenną wartość mają w tym archiwum nie tylko rękopiśmienne, nigdy nie publikowane mapy, sporządzone w wyniku tych triangulacji, ale także bogate materiały opisowe, statystyczne zebrane w związku z nimi i stanowiące pierwszorzędnej wagi źródła do historii gospodarczej i politycznej tego obszaru.

Dawny (Wojskowy Instytut Geograficzny, obecnie Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, jest w posiadaniu materiałów do następnej triangulacji, tzw. franciszkańskiej, prowadzonej od 1806 r., materiałów do zdjęcia katastralnego sporządzonego od 1817 r. i zdjęcia, tzw. franciszko-józefińskiego, wykonanego po 1869 r. Zasadnicze znaczenie posiadają tu sprawozdania oraz opisy i obliczenia.

Ze względu na potrzebę korzystania z wymienionych materiałów przez szersze grono historyków, nieodzowne staje się sprowadzenie fotokopii lub mikrofilmów tych materiałów do kraju, co już zaczęto realizować.

Józef Babicz

Wielka Brytania

100-LECIE DE FERRANTIEGO W LONDYŃSKIM MUZEUM NAUKI

W kwietniu br. otwarto w londyńskim Science Museum wystawę poświęconą stuleciu urodzin jednego z twórców współczesnej elektrotechniki Sebastiana Ziani de Ferrantiego (1864—1930).

Ferranti przyczynił się w istotny sposób do udoskonalenia prądnic i transformatorów, ale najbardziej znanym jego dziełem była zbudowana w latach 1889—1891 elektrownia w Deptford oraz sieć elektryczna rozprowadzająca wytworzony tam prąd po Londynie. Główna linia doprowadzająca prąd zmienny do podstacji w Londynie pracowała pod napięciem 10 kV, czterokrotnie większym niż stosowane poprzednio. Elektrownia była planowana na moc 120 tys. KM, obliczoną dla obsługi całego Londynu, po pierwszym zaś etapie budowy dawała prąd o mocy 10 tys. KM.

Wystawa pokazuje też mniej znane wynalazki Ferrantiego w innych dziedzinach.

E. O.

² Jak wyżej.